

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorici:

Sonja Krašovec

Lucija Špeglič

raziskovalna naloga
Osnovna Šola Vojnik

IZBIRA VZORNIKA

sociologija

mentorica:

Simona Šarlah (1977)

lektorica:

Amalija Kožuh

avtorici:

Sonja Krašovec (1994)

Lucija Špeglič (1994)

Vojnik, 2008

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	3
2 TEORETIČNI DEL	5
2.1 Kdo je vzornik, kaj je vzor in kdo je lahko idol?	5
2.2 Pomen vzornikov za oblikovanje osebnosti	8
2.2.1 Pozitivni in negativni vzorniki	8
2.3 Vpliv medijev na izbiro vzornika	9
2.3.1 Mladi in množična občila včasih	10
2.3.2 Vpliv medijev na izbiro vzornika nekoč in danes	11
2.4 Raziskava o izbiri vzornika iz leta 1969	12
2.4.1 Predšolska doba	12
2.4.2 Osnovnošolci med drugim in petim razredom	12
2.4.3 Zadnji razredi osnovne šole	13
3 EMPIRIČNI DEL	15
3.1 Predmet raziskave	15
3.2 Cilji raziskave	15
3.3 Metoda raziskovanja	15
3.3.1 Opis vprašalnika	16
3.3.2 Izvajanje ankete	17
3.4 Opis vzorca	18
4 ANALIZA REZULTATOV	19
5 RAZPRAVA	27
6 ZAKLJUČEK	28
7 SEZNAM LITERATURE	29

KAZALO PREGLEDNIC

Tabela 1 (Starost anketiranih)	18
Tabela 2 (Ali imaš svojega vzornika/vzornico?)	19
Tabela 3 (Ga ga/jo imaš, koliko jih imaš?)	20

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1 (Spol anketiranih)	18
Grafikon 2 (Ali je tvoj vzornik slaven?)	21
Grafikon 3 (Od kod prihaja tvoj vzornik?)	21
Grafikon 4 (S čim se ukvarja tvoj vzornik?)	23
Grafikon 5 (Kakšni so tvoji hobiji?)	24
Grafikon 6 (Zakaj je ta oseba tvoj vzornik?)	25
Grafikon 7 (So množični mediji vplivali na izbiro vzornika?)	26

KAZALO PRILOG

Priloga 1 (vprašalnik)	30
------------------------------	----

SOCIOLOGIJA

NASLOV NALOGE:

IZBIRA VZORNIKA

Avtorici:	Sonja Krašovec, Lucija Špeglič
Mentorica:	Simona Šarlah
Lektorica:	Amalija Kožuh
Šola:	Osnovna Šola Vojnik

Tema raziskovalne naloge je izbira vzornika mladih v zadnji triadi devetletne osnovne šole in predvsem vpliv zunanjih dejavnikov na ta izbor. Na začetku, v teoretičnem delu naloge smo najprej opredelili pojme vzornik, vzor in ideal ter povzeli dosedanje ugotovitve na to temo. Zanimal nas je predvsem pomen vzornika v življenju posameznika, posledice negativnih vzornikov in vplivi na izbiro vzornika (predvsem vpliv množičnih medijev). V empiričnem delu naloge pa nas je zanimal tudi vpliv hobijev in tudi to, katere vzornike so si izbrali učenci Osnovne šole Vojnik ter od kod ti vzorniki prihajajo. Ugotovili smo, da ima največ učencev enega vzornika, da so vzorniki največkrat slavne osebe, da največ vzornikov prihaja iz Amerike, da si pripadnice ženskega spola največkrat izberejo vzornike in vzornice iz sveta glasbe, pripadniki moškega spola pa iz sveta športa. Dokazali smo tudi povezavo med izbiro hobijev in izbiro vzornika oziroma vzora.

Ključne besede: vzornik, vzor, mladi, mediji, hobiji

SUMMARY

We began by talking about role models; what does it mean to be an idol and set an example: the significance of role models, and the positive and negative role models we have...

Our aim was to investigate the standards for choosing one's role model; what kinds of role models are chosen; and from which countries do role models mostly come.

Our findings include the following: most of the pupils have got one role model; these are usually famous people; and in most cases they come from the USA. Girls choose musicians as their role models, while boys choose athletes. Consequently, girls enjoy musical activities in their spare time, while boys enjoy sports. Finally those who have achieved a lot in their life are usually chosen as role models.

Key words: role model, example, the media, hobbies

ZAHVALA

Pri naši raziskovalni nalogi nam je pomagalo kar nekaj oseb, ki bi se jim radi zahvalili. Največ zahvale gre najini mentorici Simoni Šarlah, ki nama je pomagala napisati raziskovalno nalogo. Zahvaliti se morava tudi gospe Amaliji Kožuh, ki nama je v tako kratkem času lektorirala nalogo in nam priskočila na pomoč, ko smo jo potrebovali. Zahvala gre tudi gospodu Victorju Sayedu, ki nam je pomagal prevesti povzetek naloge v angleški jezik. Hvala tudi vsem učencem, ki so vzeli najino anketo resno in so premišljeno odgovarjali na zastavljena vprašanja.

1 UVOD

Za temo najine raziskovalne naloge smo se odločili na podlagi snovi, ki smo jo v sedmem razredu osnovne šole obravnavali pri predmetu Državljska vzgoja, in etika in sicer pod poglavjem *Avtoritete in vzorniki*. Ta tema, predvsem izbiranje vzornikov pri mladih približno naše starosti, nas zelo zanima. Namen naloge je bil raziskati, kaj vpliva na izbiro vzornika pri učencih sedmih, osmih in devetih razredov naše šole in da na tem področju tudi poglobimo znanje, ki smo ga dobili pri pouku.

Skušali bomo torej ugotoviti, kaj vpliva na izbiro naših vzornikov. Naša raziskovalna naloga bo sestavljena iz dveh delov – iz teoretičnega in empiričnega dela. Najprej bomo zbrali literaturo, jo dobro preučili in si pri tem delali sprotne izpiske. V prvem delu naloge bomo najprej predstavili pojem vzornik in poskušali povzeti pomembnejše ugotovitve, kako vzornik vpliva na razvoj posameznika, predvsem mladega človeka. Pojasnili bomo tudi pojem idol/malik in, kakšne pravice imajo posamezniki pri izbiri vzornika. Povzeli bomo predvsem ugotovitve drugih avtorjev.

Nato bomo povzeli, kaj so ugotovili drugi avtorji o tem, koliko lahko vzorniki vplivajo na osebnostni razvoj mladega človeka in pojasnili, zakaj je lahko neka oseba tudi negativni vzornik. Našteli bomo nekaj primerov le-teh in ugotavljali, ali se lahko resnična podoba neke slavne osebe razlikuje od tiste, ki se kaže v javnosti.

Na izbiro vzornika lahko vplivajo tudi množični mediji. Tu bomo omenili en primer revije, ki cilja na mlado publiko in razložili njihov način privabljanja bralcev. Primerjali bomo tudi vpliv medijev nekoč in danes ter iskali razloge v razlikah.

Na koncu teoretičnega dela se bomo dotaknili tudi raziskave, ki sta jo leta 1969 izvedla dr. Milan Divjak in dr. Tilka Kren. Predstavili bomo rezultate, do katerih so prišli z namenom, da jih bomo lahko primerjali z našimi ugotovitvami.

Na začetku empiričnega dela naše naloge bomo sestavili anketo, s katero bomo poskušali ugotoviti stanje na naši šoli – koga izbirajo naši osnovnošolci in zakaj. Anketirali bomo približno 7 razredov (okoli 140 učencev) na Osnovni šoli Vojnik. Naš vzorec bo zajemal učence med 11. in 16. letom. S to anketo bomo poskušali ugotoviti, katere vzornike si izbirajo učenci in če so ti vzorniki večino slavne osebe ali ne. Skušali bomo tudi ugotoviti, kaj je vplivalo na njihov izbor, ali je področje, s katerim se ukvarjajo vzorniki enako kot področje, s katerim se ukvarjajo mladi v svojem prostem času. Anketa bo popolnoma anonimna in zaprtega tipa, učencem pa jo bomo razdelili med razrednimi urami.

Rezultate bomo analizirali tudi glede na spol in starost. Rezultate bomo najprej vnesli v razpredelnice, nato pa bomo s pomočjo računalnika oblikovali grafikone za posamezna vprašanja in za primerjavo po spolu ter za primerjavo med letoma 1969 in 2008.

Na koncu bomo strnili najine ugotovitve in z njimi poskusili potrditi oziroma ovreči naše hipoteze.

Naše hipoteze so:

1. Učenci sedmih, osmih in devetih razredov naše šole si v večini primerov izbirajo vzornike, ki prihajajo iz sveta športa, glasbe, filma in so slavni.
2. Hobiji, s katerimi se ukvarjajo mladi na Osnovni šoli Vojnik, vplivajo na izbiro vzornika.
3. Učenci naše šole si v večina primerov izbirajo vzornike, ki prihajajo iz Amerike, zelo malo (manj kot 10 %) pa je takšnih, ki so si izbrali slovenskega vzornika.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Kdo je vzornik, kaj je vzor in kdo je lahko idol?

Najprej je potrebno razložiti, kaj pomeni beseda *vzornik*. Slovar slovenskega knjižnega jezika opredeljuje pojem *vzor*: »Oseba, stvar z lastnostmi, značilnostmi, ki jih kdo odobravajoče sprejema, želi posnemati.« (SSKJ, 1994: 1564). Vzornik je torej oseba ali stvar, ki nam je všeč in o njem veliko premišljujemo. Hočemo mu biti podobni, verjetno pa ima vzornik tudi dobre oziroma posebne značilnosti, ki so nam všeč in mu hočemo biti zaradi tega podobni.

V učbeniku za državljansko vzgojo in etiko za 7. razred je vzornik opisan kot (slavna) oseba, ki povezuje velike skupine mladih ljudi. Zato deluje kot »povezovalna sila« (Justin, 2003: 35). Po svetu je veliko zvezdnikov, ki se pogosto pojavljajo v množičnih medijih zaradi dela, ki ga opravljajo, pa tudi zaradi malenkosti, ki se jim dogajajo v življenju. Zanimanje za življenje neke slavne osebe deli veliko število mladih, ki se o zvezdnikih pogovarjajo, o njih veliko razmišljajo in se udeležujejo njihovih koncertov, tekem, gledajo njihove filme in podobno.

Vzornike lahko najdemo v vsakdanjem življenju in tudi v filmu, glasbi, na televiziji, med športniki, igralci, glasbeniki ... Majhni otroci si izbirajo za vzornike odrasle ljudi iz vsakdanjega življenja – med starši, sorodniki, vzgojitelji, učitelji... Mladostniki pa svoje vzornike iščejo tudi med slavnimi osebami (Justin, 2003).

Idol (malik) pa je »najvišji vzor, ideal« (SSKJ, 1994: 291). Je torej oseba, ki jo ljudje vneto častijo, oseba, ki jo kdo slepo občuduje in jo želi v vsem posnemati.

Vsak posameznik ima svoje lastnosti, vrednote, svoj okus in pravico, da izbira, kakšno glasbo bo poslušal in tudi, da izbere svoje vzornike. Vendar ponavadi

tisti, ki so približno enako stari, izbirajo podobne vzornike in poslušajo približno enako glasbo. Vzornika si mladi izbirajo predvsem po lastnostih, ki so podobne ali enake našim in tiste, za katere menimo, da so vredne našega občudovanja (Milharčič, 2004). Izbira vzornika in tudi to, koliko vzornikov bodo posamezniki imeli oziroma jih sploh ne bodo imeli, je pravica vsakega posameznika in nihče ne sme vplivati na to odločitev. Čeprav se verjetno v življenju mladostnikov pojavljajo poskusi vpliva na njihov izbor oziroma način mišljenja (predvsem s strani staršev in morda tudi sovrstnikov), menimo, da je takšnih primerov malo in so pretežno neučinkoviti. Ker vsaka generacija išče svoje vzornike in ima vsak posameznik svoje vrednote ter svoj lasten pogled na svet, nikakor ni mogoče pričakovati, da bi otroci od staršev oziroma od sovrstnikov »prevzeli« njihove vzornike. Res pa je, da so ljudem približno enake starosti skupne približno enake vrednote, približno enaki pogledi na svet, družijo pa jih tudi podobni interesi in zanimanja. Kar pomeni, da si tudi izbirajo podobne vzornike in idole.

Lahko pa se tudi zgodi, da mladi nimajo kakšnega posebnega vzornika, ki bi mu bili radi podobni, ampak vzor za svoje življenje črpajo iz ljudi okoli sebe: »Nimam nobenega konkretnega vzora. Vse, po čemer se zgledujem, živi v mnogih ljudeh, ki jih poznam. Iz vsakega poskušam izluščiti njegove najboljše lastnosti, vrline in si jih prisvojiti. Mislim, da noben človek ni tako popoln, da bi lahko bil vzor drugemu človeku« (Divjak, Kren, 1969: 22). Torej, nekateri ljudje nimajo določnega vzornika, ampak le morda določene lastnosti oziroma način življenja.

Milan Divjak v svoji knjigi *Vzori in idoli naše mladine* že leta 1969 ugotavlja, da mlad človek ni vedno neroden, nezainteresiran in malomaren, kot pogosto deluje navzven, ampak je tudi delaven, vedoželjen in globoko čuteč. Mlad človek mora preizkušati svoje sposobnosti in si oblikovati svoje življenjske cilje, izkušnje in nasvete pa dobiva od starejših ljudi. O vzorih govorimo takrat, ko »mlad človek posnema vedenje, nazore, misli, navade in čustva neke konkretne osebe. Ideali pa so določene vrednote, ki jih ti vzori zastopajo. O idolih govorimo tedaj, kadar mladega človeka privlači zunanji blišč neke osebe, ki ga je mogoče zaznati s čutili« (Divjak, Kren, 1969: 5). Torej, kadar mlad človek

posnema obnašanje, lastnosti, pogled na svet in vrednote neke osebe, pravimo, da si jo jemlje za zgled. Zgled pa je najučinkovitejše sredstvo za vzgojo mladih. Mlad človek se pogosto identificira oziroma poistoveti s starejšo osebo in na ta način ima ta starejša oseba lahko velik vpliv na obnašanje mladostnika. Neizkušeni in nezreli ljudje (na primer otroci) vzornike pogosto brez razmišljanja in hitro posnemajo. Želje vzornika, njegova čustva in cilje pogosto vzamejo za svoje in pri tem ne razmišljajo veliko o tem (Divjak, Kren, 1969). To so pogosto njihovi starši, vzgojitelji, osebe iz njihovega vsakdanjega življenja in tudi junaki iz risank ter filmov. »Pri otroku je posnemanje eden od glavnih načinov učenja in ko otrok posnema govor, vedenje, oblačenje, nazore, misli, želje in čustva pri drugih, se razvija in raste (Divjak, Kren, 1969: 15). Ko pa otroci odraščajo v najstnike, pa že poskušajo razmišljati s svojo glavo, si ponavadi izberejo tudi druge vzornike, v katerih iščejo drugačne vrednote in lastnosti.

2.2 Pomen vzornikov za oblikovanje osebnosti

Že majhni otroci začnejo oblikovati svojo osebnost in svoj odnos do sveta, kar pa se nadaljuje tudi kasneje, v obdobju šolanja in izobraževanja za poklic. Pri pridobivanju izkušenj mu pomagajo najprej starši, vzgojitelji, učitelji, sovrstniki, kasneje pa svoje zglede mladi ljudje iščejo tudi pri ljudeh z vsega sveta, ki so jim blizu po obnašanju, po stilu oblačenja, po tem, kaj so v življenju že dosegli. Ti zgledi (že v družini in tudi kasneje) niso nujno pozitivni.

2.2.1 Pozitivni in negativni vzorniki

Vsak posameznik si lahko sam izbere svojega vzornika, ki vpliva na naše življenje, na obnašanje, način razmišljanja. Če je vzornik oseba, ki se lepo in zgledno obnaša, se lahko nekdo, ki jo posnema, tudi zaradi tega lepo vede. Če pa se vzornik obnaša grdo (grdo govori, kadi, popiva), lahko tudi mladostnik posnema njegovo vedenje. Vzornik torej ni nujno pozitiven, nekateri vzorniki imajo lahko na mladostnike tudi negativen vpliv.

Zaradi vzornikov lahko storimo marsikaj narobe, saj nam dajejo zgled, ki je lahko pozitiven ali negativen. Ko se v določenih življenjskih situacijah odločamo, se velikokrat vprašamo, kaj bi v tej situaciji storil naš vzornik. Nekateri vzorniki se zavedajo, da imajo velik vpliv na mlade, ki jih posnemajo in da je ta vpliv lahko tudi negativen. Velikokrat se za svoja dejanja, ki niso bila pravilna, opraviči (na primer francoski nogometaš Zinedine Zidane, ki se je v zadnji tekmi neprimerno obnašal, se je naslednji dan opravičil vsem otrokom, ki so gledali tekmo). »Pri otrocih in mladih ljudeh, ki še nimajo trdno izoblikovanega značaja, je posnemanje vzornikov odločilnejše in usodnejše, če so vzorniki negativni (Divjak, Kren, 1969: 15).

Eden od primerov slabega zgleda je nošenje čelade na kolesarski dirki. Vsi tekmovalci namreč ne nosijo čelade, ki je po zakonu obvezna. S tem kršijo

zakon in dajejo slab vzor mladostnikom, ki jih posnemajo (http://www.bicikel.com/sl/bicikel_zine/2029/lahko_bi_bili_vzor_pa_so_le_slab_zgled.html?id=11&PHPSESSID=0951c76166ef8ced49a9a2362e3267b1, 18.1.2008, 11.25).

Idoli nas lahko navadne ljudi prepričajo v marsikaj, o njih veliko razmišljamo in njihova dejanja si zapomnimo hitreje kot dejanja nekoga, katerega imena sploh ne poznamo. Ti ljudje so nam vzor tudi v marsikaterih življenjskih odločitvah. Če se ti ljudje zavedajo svojega vpliva, lahko marsikaj spremenijo z dobrim zgledom in pametnim obnašanjem. V nasprotnem primeru pa lahko naredijo veliko škode.

Seveda pa lahko opazimo razliko med resničnim življenjem neke slavne osebe, ki je vzornik oziroma vzornica veliko mladim ljudem, in podobo, ki jo ta oseba kaže javnosti in medijem. Mnogi jo častijo ravno zaradi zunanje podobe za javnost ter zaradi načina življenja, ki je prikazano kot idealno in brez problemov. Za konkreten primer znane osebe lahko vzamemo Britney Spears, ki se pred javnostjo izdaja za idealno osebo, ki živi življenje brez težav, v resnici pa sploh ni srečna in ima veliko težav z odvisnostjo od alkohola in drog.

2.3 Vpliv medijev na izbiro vzornika

Množični mediji¹ vplivajo na veliko ravni našega življenja, na primer na naše obnašanje, slog oblačenja, naš pogled na svet, naše mnenje o določenih stvareh in posledično tudi na to, katere vzornike si izbirajo mladostniki.

Avtorici v knjigi *Mladi in mediji* govorita o reviji Bravo, ki je namenjena mladim, in sicer med 10 in 16 leti. V njej predstavljajo pevce in igralce. Revijo kupuje veliko najstnikov. V njej zasedajo prvo mesto fotografije, ker menijo, da le-te najstnikom najprej »padejo« v oči in so bolj pomembne od teksta (na primer

---

¹ Množične medije avtorji učbenika Državljska vzgoja in etika opredelijo kot »vsa sredstva, ki prenašajo informacije množici ljudi« (Justin, 2003: 54).

nova moda, nove frizure, uhani v nosu ...). Iz tega razloga dodajo tekst šele na koncu. Če zmanjka prostora, raje zmanjšajo velikost pisave kot pa fotografije. »Otroci imajo še dobre oči, zato si to lahko privoščimo« (Erjavec, 1998: 123). Zaradi teh lastnosti je revija Bravo, ki najstnikom odgovarja na vprašanja o spolnosti in pripoveduje o slavnih osebah, dobro prodajana. Nekatere revije so se bolj usmerile h glasbi (Dee Jay Time), nekatere k težavam najstnikov (Smrklija), spet druge pa mešajo obe temi (Antena, Cool). Določene revije pa hočejo osvojiti starše in najstnike (Stop). Poudarek v teh revijah je na življenju zvezdnikov in na težavah najstnikov.

Upravičeno lahko predvidevamo, da mladi izbirajo vzornike in idole med slavnimi osebami, Pri nas raziskav na to temo ni veliko, so pa to raziskovali v Veliki Britaniji in prišli do zanimivih rezultatov. Neka britanska revija je sestavila seznam 100 znanih oseb iz različnih področij – športa, znanosti, gospodarstva in iz sveta filma in glasbe. Zanimivo je, da se med prvimi petimi mesti nahajajo kar trije športniki. Na prvo mesto se je uvrstil kapetan angleške rugby ekipe Jonnyja Wilkinsona, junaka svetovnega pokala. Na drugo mesto se je uvrstil Hawking, profesor na univerzi v Cambridgeu, na tretje pa svetovno znani nogometaš David Beckham. Na četrtem mestu je pristal bokсар Lennox Lewis, za njim pa igralec Ricky Gervais. »Rezultati kažejo, da mladi ne cenijo le videza in lenobnega življenjskega sloga, temveč predvsem nadarjenost in zagnanost na različnih področjih,« ugotavlja urednica omenjene revije (http://www.rtv slo.si/zabava/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=1&c_id=4098, 10.1.2008, 14.05).

Leta 2001 pa so (prav tako v Veliki Britaniji) ugotovili, da ima David Beckham, eden izmed največjih vzornikov angleške mladine, večji vpliv na stil oblačenja Britancev kot modna kreatorja Giorgio Armani in Ralph Lauren (http://24ur.com/bin/article.php?article_id=52057, 10.1.2008, 14.10).

2.3.1 Mladi in množična občila včasih

Da bi dokazali vpliv medijev, moramo najprej ugotoviti, koliko svojega prostega časa mladi namenijo preživljanju pred in z množičnimi mediji.

Največ mladih je pred skoraj desetimi leti redno preživljalo prosti čas ob svoji družini, temu pa sledi preživljanje prostega časa s prijatelji, na tretjem mestu pa je gledanje televizije. Otroci med sedmim in desetim letom so prosti čas preživljali z družino, od 11. do 13. leta so se otroci veliko ukvarjali s svojimi hobiji, med katerimi je najpogostejše ukvarjanje s športom, 14-letniki pa so se v veliki večini družili s prijatelji. Kljub temu pa je igrala veliko vlogo pri preživljanju prostega časa tudi televizija kot najbolj uporaben množični medij med mladimi. Raziskave kažejo, da je med tistimi, ki so veliko gledali televizijo, več fantov, med tistimi, ki so uporabljale računalnik, pa več deklic (Erjavec, 1999). Glede na to, da je bila raziskava izvedena leta 1999, je velika verjetnost, da so se zgoraj zapisani podatki do danes že spremenili.

2.3.2 Vpliv medijev na izbiro vzornika nekoč in danes

Pred 50 leti razširjenost množičnih medijev ni bila takšna kot danes. V redko kateri hiši je bil časopis, radio, računalnika z internetom še niso poznali. Danes je lahko nekdo iz Nove Zelandije idol za nekega mariborskega najstnika, nekoč pa so za Novo Zelandijo slišali prvič šele v šoli pri zemljepisu. Bistvene razlike so opazne tudi v vrednotah, ki so jih imeli najstniki nekoč in tistimi, ki jih imajo danes (http://www.solazazivljenje.si/aktualno/bitillep_pomemben_znan_in_bogat.html, 21.1. 2008, 13.45).

2.4 Raziskava o izbiri vzornika iz leta 1969

Podobno, kar zanima nas, je zanimalo že raziskovalce leta 1969, ko so ugotavljali, kdo so vzorniki in vzori mladim pri različnih starostih, in sicer so ločeno spraševali predšolske otroke, osnovnošolce med drugim in petim razredom ter ostale osnovnošolce. Predšolske otroke in prvošolčke so spraševali, komu bi bili radi podobni sedaj in ko bodo odrasli. Učenci od drugega do petega razreda osnovne šole so pisali spise z naslovom *Komu bi bil rad podoben*, starejši osnovnošolci pa spise z naslovom *Moji vzori in ideali* (Divjak, Kren, 1969).

Zaradi možnosti primerjave rezultatov iz leta 1969 in rezultatov, ki jih bomo dobili mi, bomo na kratko predstavili najprej ugotovitve iz leta 1969.

2.4.1 Predšolska doba

Otroci v predšolski dobi in tudi na začetku osnovne šole največ časa preživijo s svojimi starši. Ob njih otrok spoznava človeka in sebe, doma se neprestano uči in vedno koga posnema. V tem obdobju pa pride tudi v stik z ostalimi sorodniki (najprej z brati in sestrami, kasneje tudi s starimi starši, strici, tetami ...) in tudi z ostalimi otroki približno enake starosti. »Najraje posnema ljudi, ki jih ima rad, ki so mu simpatični, ki so nasmejani, vedri in mu pokažejo svojo naklonjenost« (Divjak, Kren, 1969: 28).

Majhen otrok torej posnema besede in obnašanje ljudi, ki zanj skrbijo in ga imajo radi. Rad bi jim bil podoben in od njih prevzema tudi njihove navade in prepričanja.

2.4.2 Osnovnošolci med drugim in petim razredom

»Vzorniki sedem- in osemletnih otrok so poleg staršev vrstniki in starejši učenci osnovne šole. Iz knjig, iz šolskega berila, s šolskih proslav in srečanj na poti v šolo ali domov pa dobijo že nove vzornike« (Divjak, Kren, 1969: 35). 13 % osnovnošolcev med drugim in petim razredom iz raziskave, ki so jo izvedli leta 1969, je imelo za svoje vzornike še svoje starše, največkrat (61 %) pa bi bili radi podobni svojim sošolcem. Svoje vzornike so izbirali predvsem zaradi zunanjega izgleda (40 %), 13 % otrok je imelo za vzornike svoje starše samo zato, ker jih imajo radi. Zelo pogosto so občudovali pridnost in odličen uspeh pri sovrstnikih (23 %), pomembna pa jim je bila tudi dobrosrčnost (10 %).

Med 9. in 11. letom starosti pa se krog otrokovih znancev precej razširi, vedno bolj se odmika od družinskega življenja in se bolje počuti v družbi sovrstnikov. Devetletni otrok si »ne izbere staršev za svoj vzor in ideal samo zato, ker jih ima rad /... /, ampak zato, ker spoznava njihove dobre lastnosti« (Divjak, Kren, 1969: 39). Deset- in enajstletni otrok je na prvo mesto postavil prijatelje. Med vrstniki se počutijo varne, drug drugega posnemajo in med seboj tudi tekmujejo.

Devet- in desetletni otroci so si izbirali za vzor vrstnike v 28 % primerov, poklicne vzornike v 25 % primerov, starše si je za vzornike izbralo 13 % devet- in desetletnikov, prav tako starejše ljudi (tete, strice, znance) in junake iz knjig in filmov (13 %) ter svoje učitelje v 6 % primerov (Divjak, Kren, 1969).

2.4.3 Zadnji razredi osnovne šole

Otrok med 11. in 14. letom starosti čuti »potrebo, da pretrga z družinskimi in krajevnimi vzori, čuti potrebo, da zunanjim oblikam doda še posebne, nove, določene lastnosti ljudi« (Divjak, Kren, 1969: 47).

Leta 1969 so mladi med 11. in 14. letom najpogosteje omenili svoje poklicne vzornike (28 %), na drugem mestu pa so jim sledili filmski igralci, pevci in druge popularne osebnosti. Za vzornike so izbirali tudi skrbne, delavne in poštene starše (starši sami po sebi niso bili več dovolj, morali so imeti pozitivne

lastnosti), pri sovrstnikih pa niso cenili več samo privlačne zunanosti in pripravljenost se igrati, ampak pravo prijateljstvo. Prijatelji so bili vzorniki le pri 6 % mladih med 11. in 14. letom. Nekaj od teh, ki so bili zajeti v raziskavo, pa si je izbralo svoje vzornike tudi med pesniki, pisatelji, državniki in znanstveniki. Tudi športniki so bili v več primerih vzor mladim najstnikom. »Pri nekaterih jih privlačuje slava in uspeh, zelo pa občudujejo tudi vztrajnost in požrtvovalnost« (Divjak, Kren, 1969: 59).

V tej raziskavi so ugotovili tudi, da so si enajst- in dvanajstletniki raje izbirali za vzornike športnike, trinajst- in štirinajstletniki pa raje astronave in državnike. Zelo pogosto pa so med vzorniki omenjali tudi nekdanje učitelje in sedanje profesorje.

4 ANALIZA REZULTATOV

Prvo vprašanje, ki smo ga postavili v našem vprašalniku je bilo: »Ali imaš svojega vzornika/vzornico?« Z »da« je odgovorilo 84,8 % učencev, z »ne« pa 9 % učencev. O tem še ni razmišljalo 9 anketiranih učencev, kar predstavlja 6,2 % vseh vprašanih (tabela 2).

	Število	%
a) da	123	84,8
b) ne	13	9
c) ne vem, o tem nisem razmišljal-a	9	6,2
skupaj:	145	100

Tabela 2: Ali imaš svojega vzornika/vzornico?

Tak rezultat smo pričakovali. Največ učencev naše šole ima vsaj enega vzornika, med njimi pa je 9 % takšnih, ki ga sploh nimajo. Vsak posameznik ima pravico do tega, da se ne zgleduje po nikomer in, da sam sebi postavlja merila uspešnosti. Med temi je lahko določen odstotek tudi takšnih, ki nimajo vzornika v eni osebi, ampak cenijo samo posamezne lastnosti večih oseb in določene vrednote.

Zanimalo nas je tudi, koliko vzornikov oziroma vzornic imajo učenci in učenke Osnovne šole Vojnik. Z odgovorom »nimam vzornika« je odgovorilo 14 % učencev (menimo, da so tako odgovorili tudi vsi, ki so v prejšnjem vprašanju rekli, da o tem še niso razmišljali). Enega vzornika ima 47 % učencev. Dva vzornika ima 15 % učencev, tri vzornike pa samo 7 %. Rezultati so vidni v tabeli 3. Več kot tri vzornike ima 15 % anketiranih učencev. Vsak posameznik ima pravico izbrati si toliko vzornikov, kolikor si jih želi ali pa nobenega.

Torej, največ učencev ima enega vzornika. Ta podatek nas je presenetil, saj smo pričakovali, da bodo učenci imeli v veliki večini več vzornikov, za več področij različne osebe.

	Število	%
a) nimam vzornika-vzornice	21	14,5
b) enega	69	47,6
c) dva	22	15,2
d) tri	11	7,5
e) več kot tri	22	15,2
skupaj:	145	100

Tabela 3: Če ga/jo imaš, koliko jih imaš?

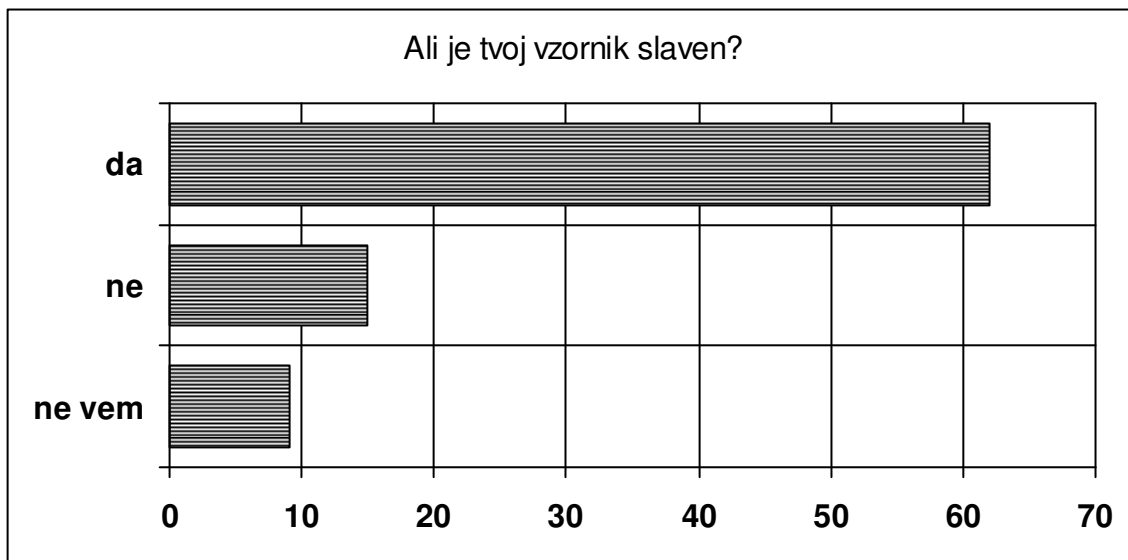
Največ učencev izbira vzornike med slavnimi osebami (grafikon 2), takšnih je kar 62 %. Največkrat so anketiranci med znanimi vzorniki omenjali brazilska nogometaša Ronaldinha in Christiana RONALDA, omenili pa so tudi Zac EFRON, VANNESSE, Angelino JOLIE, Jamieja OLIVERJA, 50CENT, Eminema, Zinedina ZIDANA, Michaela BALLAKA, Luisa FIGA, Willa SMITHA, Britney SPEARS, Johnnya DEPPA, Avril LAVIGNE, Pink, Celine DION, Paris HILTON, Jenifer LOPEZ in druge.

Torej lahko s temi rezultati potrdimo hipotezo številka 1, ki pravi, da večina učencev izbira vzornike, ki prihajajo iz sveta športa, glasbe, filma in so slavni.

Zanimivo je dejstvo, da si mladi izbirajo vzornike predvsem iz sveta zabave, športa in zelo malo s področja znanosti in umetnosti, politike, religije, človekoljubne dejavnosti. Razlog za to vidimo v tem, da mladi več časa preživijo pred računalniki in televizijo kot pa pred knjigo oziroma jih politika, znanost in umetnost še ne zanimajo.

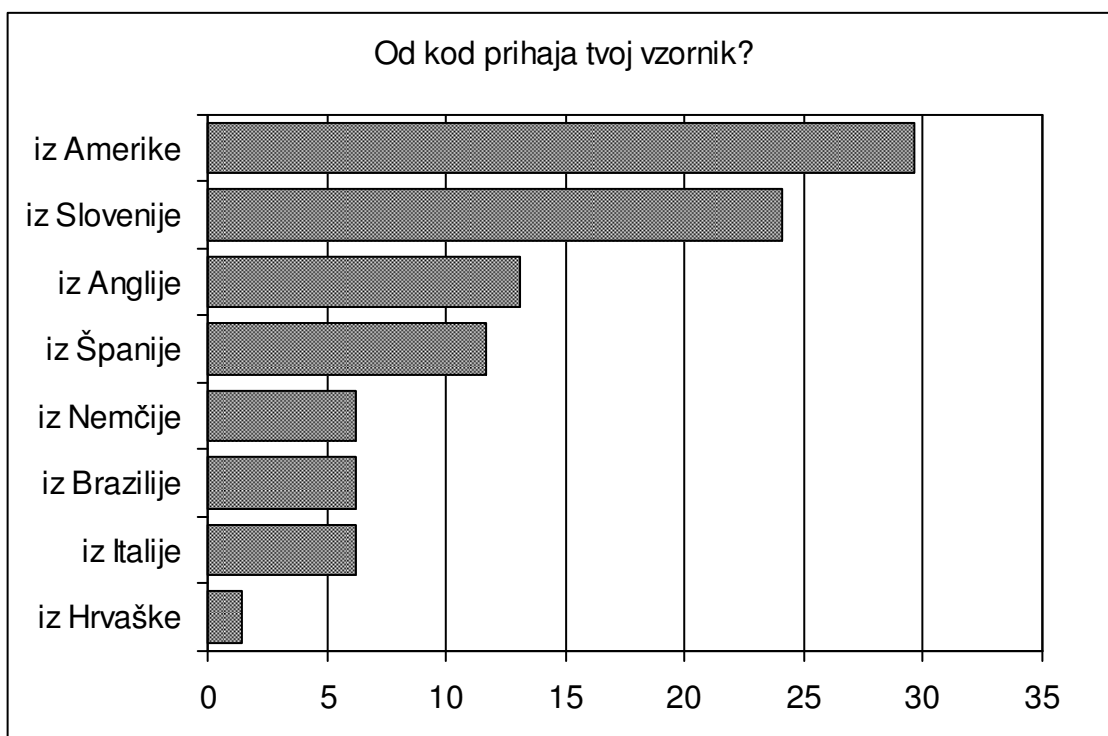
Vzornike si med neslavnimi osebami izbira 15 % učencev. Med njimi so največkrat omenili predvsem starše, bratrance in ostale sorodnike.

Tistih, ki niso vedeli, ali je njihov vzornik slavna oseba ali ne, je bilo 9 %.

Grafikon 2: Ali je tvoj-a vzornik/vzornica slavna oseba?

Pod vprašanjem: »Iz katere države prihaja tvoj-a vzornik/vzornica?«, smo našli največ odgovorov »iz Amerike«, teh je bilo kar 29,6 %. Predvidevamo, da je ta odgovor najpogostejši zaradi tega, ker je Amerika velika država, posledično »proizvaja« tudi največ vzornikov, te pa je moč množično zaslediti tudi v različnih medijih (na televiziji, v filmih, nadaljevanjih, v časopisih, po radiu, na internetu ...).

Grafikon 3: Od kod prihaja tvoj vzornik? (Možnih je bilo več odgovorov.)

Zelo nas je presenetilo, da je takoj za Ameriko, najpogostejši odgovor »iz Slovenije«. Tu so se omenjali Robert Kranjec, Marko Milič, Tanja Ribič, Miladin Kozlina, Saša Lendero, Urša Žolnir in družinski člani. Teh odgovorov je bilo kar 24,1 % (grafikon 3). Predvidevamo, da je tako velik odstotek ravno zaradi družinskih članov, predvsem zaradi staršev, ki so razumljivo iz Slovenije.

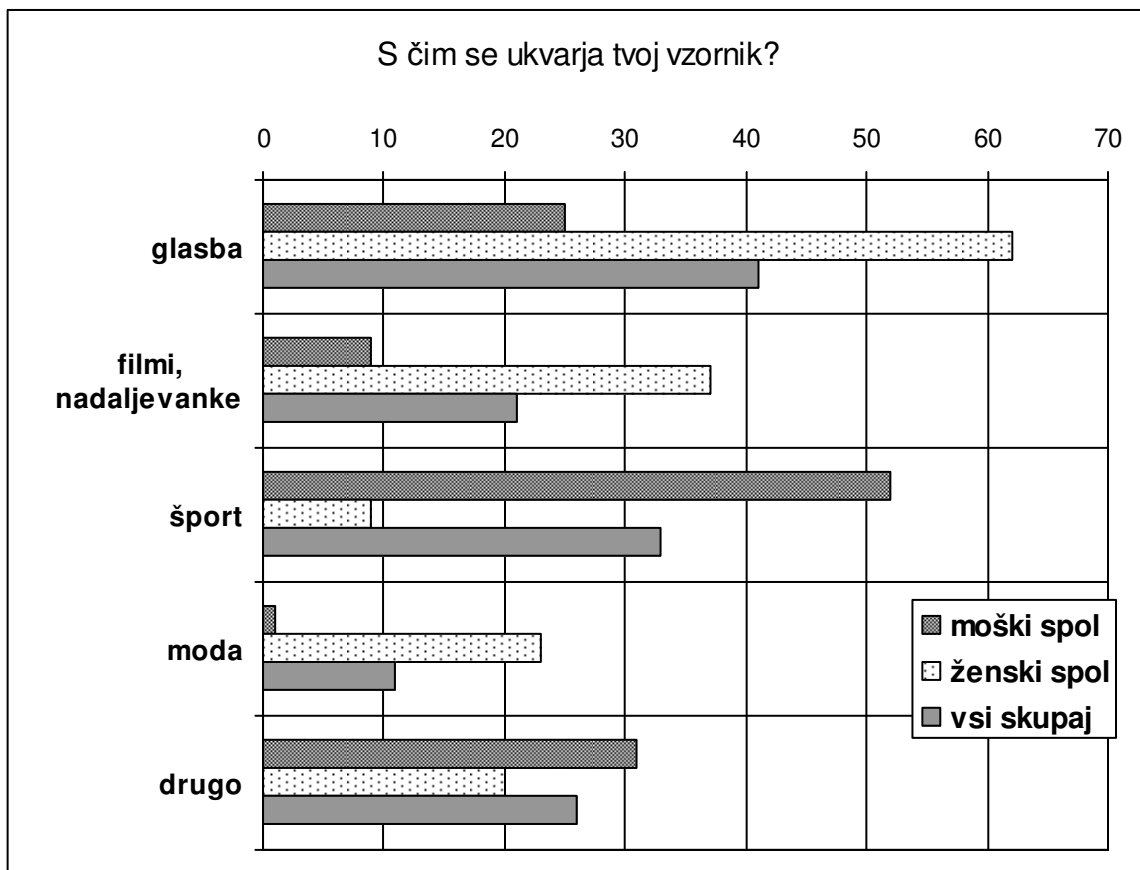
Na tretjem mestu so vzorniki iz Anglije (13,1 %), na četrtem iz Španije (11,7 %), na petem mestu skupaj nemški in brazilski vzorniki (po 6, 2 %). Na šestem mestu so italijanski vzorniki (4,1 %). Najmanj si učenci izbirajo vzornike iz Hrvaške (le 1,4 %).

Hipotezo 3 lahko potrdimo le delno, saj smo ugotovili, da največ vzornikov prihaja iz Amerike. Ne drži pa tisti del, ki govori o tem, da je manj kot 10 % vzornikov iz Slovenije. Takšnih je na naši šoli kar dobrih 24 %. Do tako visokega odstotka je prišlo zaradi tega, ker sem spadajo tudi starši in sorodniki in kar nekaj znanih slovenskih oseb.

Odgovore na vprašanje: »S čim se ukvarja tvoj vzornik?« smo analizirali glede na spol anketiranca in ugotovili, da se največ vzornikov, ki so si jih izbrali fantje, ukvarja s športom, teh je bilo kar 52,5 % (grafikon 4). Pri ženskem spolu je vzornikov, ki se ukvarjajo s športom, le dobrih 9 %. Dekleta so si največ vzornikov izbrala med glasbeniki (kar 61,6 %), medtem ko je takšnih fantov samo 25 %.

Razlika med spoloma je vidna tudi pri vzornikih, ki igrajo v filmih in nadaljevankah. Med temi si vzornike izbirajo največ dekleta (37 %), fantje pa veliko manj (slabih 9 %). Prav tako je pričakovana razlika pri vzornikih, ki se ukvarjajo z modo (dekleta 23 %, fantje 1,2 %).

Vzornike, ki se ukvarjajo z drugimi dejavnostmi (na primer z računalništvom, s kuhanjem, s slikarstvom, s poučevanjem, vzornik iz poslovnega sveta in podobno), ima dobrih 31 % fantov in 20 % deklet.

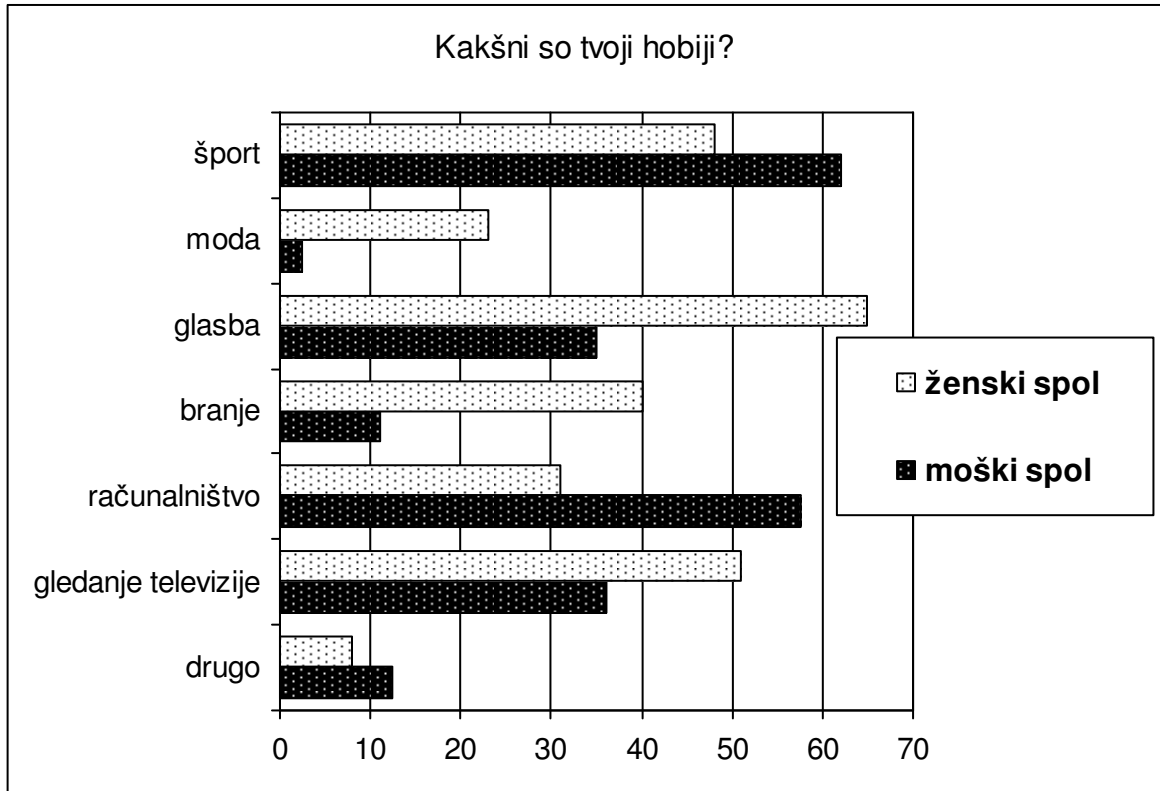

Grafikon 4: S čim se ukvarja tvoj-a vzornik/vzornica? (Možnih je bilo več odgovorov.)

Za primerjavo z zgornjim vprašanjem nas je zanimalo tudi, s katerimi hobiji se ukvarjajo anketirani učenci, saj smo predvidevali, da tudi hobiji vplivajo na izbiro vzornika (grafikon 5). Največ predstavnikov moškega spola se ukvarja s športom (62,5 %), ta isti odgovor je obkrožilo nekaj manj kot polovica predstavnic ženskega spola.

V prostem času se z modo po pričakovanju ukvarjata le dobra dva odstotka fantov in 23 % deklet. Z glasbo se ukvarja 35 % fantov in skoraj 65 % deklet. Knjige, revije in časopise bere le 11 % fantov in kar 40 % deklet. 36 % fantov v

prostem času gleda televizijo, takšnih deklet pa je kar več kot polovica vseh vprašanih

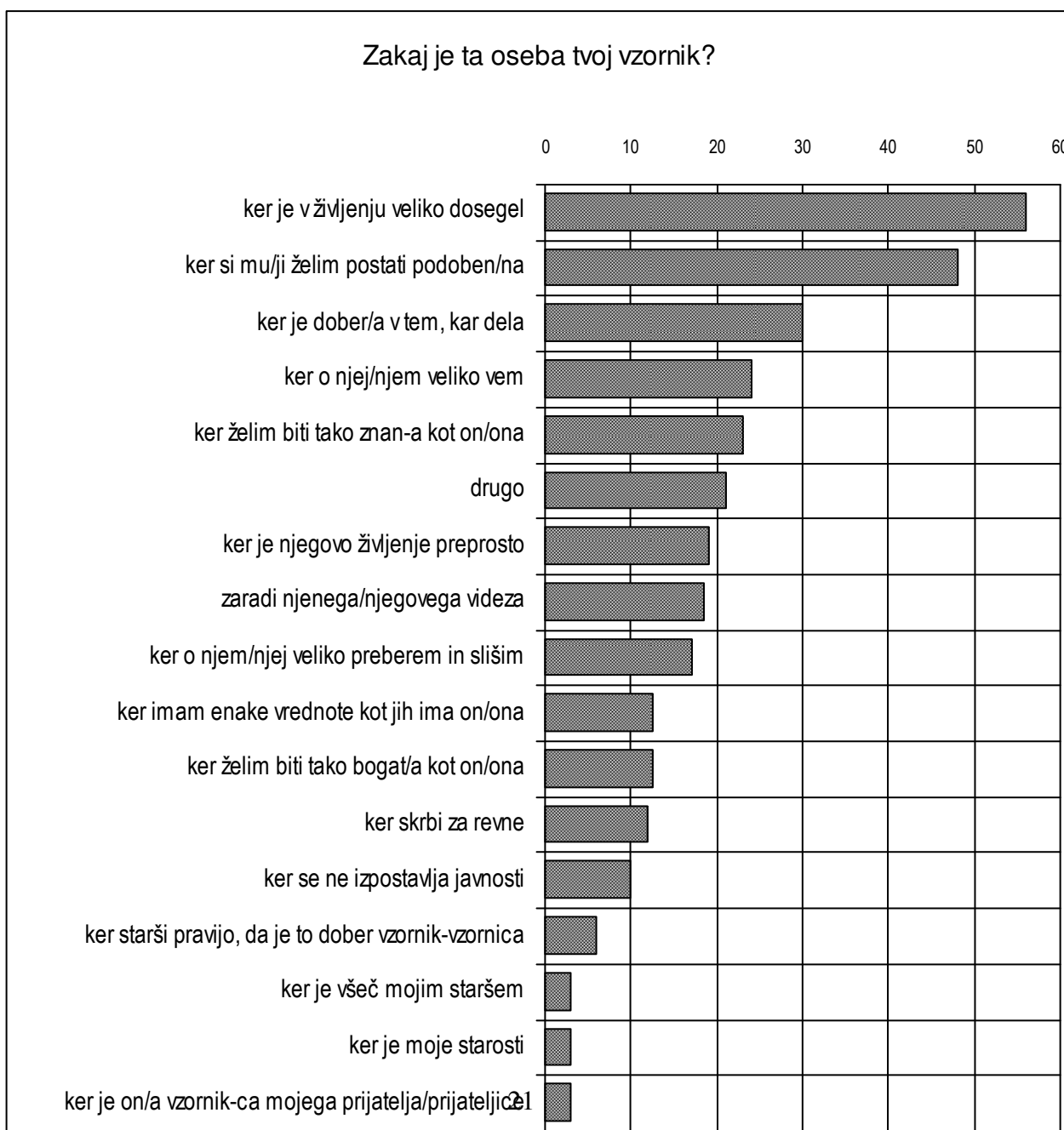

Grafikon 5: Kakšni so tvoji hobiji?

Po danih rezultatih lahko ugotovimo, da je največ tistih, ki se v prostem času ukvarjajo s športom, izbralo za svojega vzornika športnika. Fantov, ki se ukvarjajo s športom je 62,5 %, najvišji odstotek (52,5 %) pa je tudi vzornikov iz sveta športa pri fantih. Povezavo med hobiji in izbiro vzornika je moč zaslediti tudi pri modi (z njo se ukvarja 2,5 % fantov in izbira vzornika iz sveta mode pri fantih je samo 1, 2 %). Ta odstotek je pri ženskem spolu še bolj izrazit, saj se enako število deklet v prostem času ukvarja z modo in izbira vzornike iz sveta mode. Podobno je tudi pri glasbi. Skoraj 65 % deklet se ukvarja z glasbo in slabih 62 % deklet si izbira svoje vzornike med (znanimi) glasbeniki. Torej lahko potrdimo hipotezo, da hobiji vplivajo na izbiro vzornika.

Hipotezo številka 2 lahko s temi rezultati potrdimo, saj smo opazili močno povezavo s hobiji in izbiro vzornika.

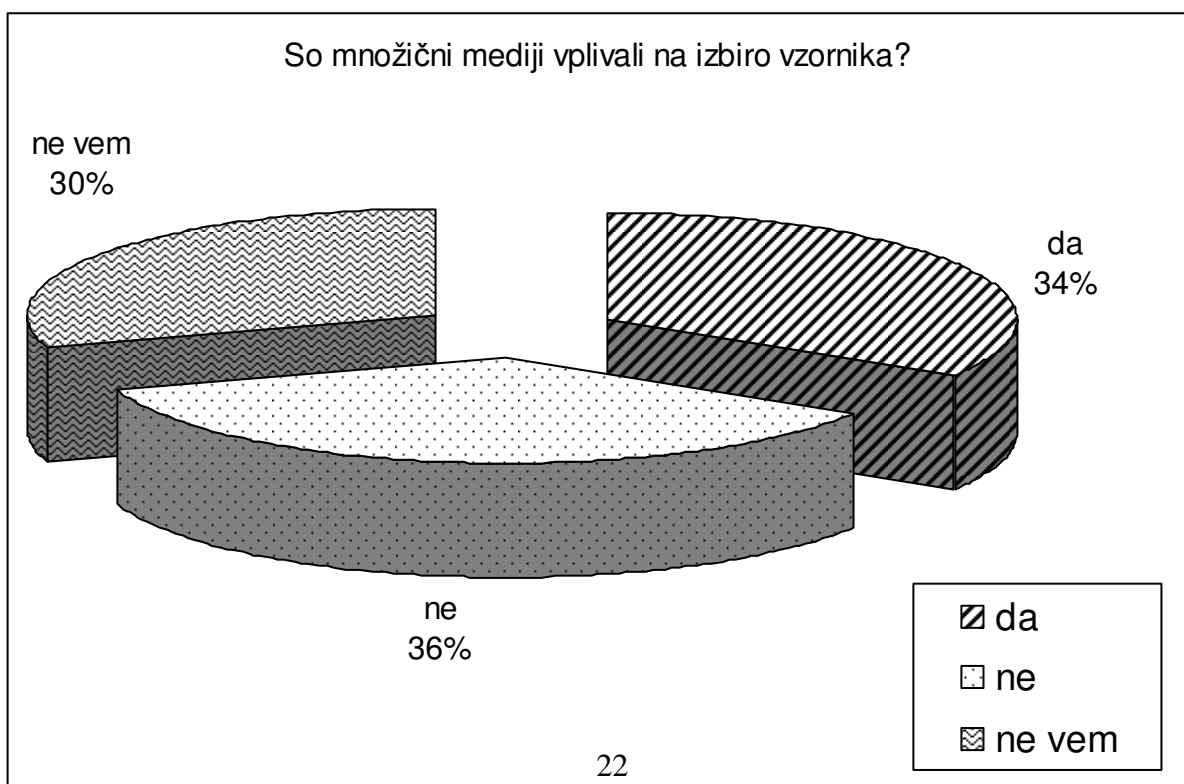
Zanimalo nas je tudi, zakaj so si izbrali določeno osebo oziroma osebe za svoje vzornike. Več kot polovica anketirancev je odgovorila, da jim največ pomeni to, da je vzornik v življenju veliko dosegel (grafikon 6). Le nekaj manj (48 %) jih je odgovorilo, da si mu želijo postati podobni. »Ker je dober v tem, kar dela«, je razlog za izbiro vzornika 30 % učencev. Slaba četrtnina učencev pa pravi, da je izbrala tega vzornika zato, ker o njem veliko vedo. Učencev, ki mu / ji želijo biti podobni, je 23 %, 19 % učencev pa je takšnih, ki jim je všeč vzornikovo preprosto življenje. Tu obstaja možnost, da se nekateri anketiranci ne zavedajo, da podoba, ki jo navzven kaže njihov vzornik, ni nujno realna. Blišč in zvezdnitvo nista nujno resnična podoba življenja znane osebe.

grafikon 6: Zakaj si izbral to osebo za svojega vzornika? (Možnih več odgovorov.)

Po videzu si izbira vzornike 18,5 % učencev. Le 12,5 % učencev si je izbralo vzornika zaradi vrednot, ki jih ima ta oseba. Presenetljivo visok odstotek (6 %) je takšnih, ki so si vzornika izbrali zato, ker starši pravijo, da je dober vzornik. Nekaj manj je takšnih, ki so si izbrali istega vzornika kot njihovi starši oziroma ker so njihovi sovrstniki (po slabe 3 %) in najmanj je takšnih, ki so si izbrali to osebo, ker je všeč tudi njihovim prijateljem (slabe 3 %).

Anketirance smo povprašali tudi po mnenju, če so množični mediji (televizija, radio, internet, časopis in podobno) vplivali na izbiro vzornika (grafikon 7). Povprečno so bili odgovori enakomerno razporejeni med vse tri možnosti, a vseeno ima odgovor »ne« malo več odstotkov (35,9 %). 34,5 % učencev je odgovorilo z »da« in pripisalo, da sta najbolj vplivala internet in televizija. O tem še nikoli ni razmišljalo 29,6 %. Glede na to, da je ta odstotek precej velik, menimo, da tu leži vzrok za to, da v bistvu ni velike razlike med odgovoroma »da« in »ne«. Namreč, skoraj tretjina anketiranih učencev o tem sploh (še) ni razmišljala, kar je precej in bi v nasprotnem primeru lahko bil rezultat popolnoma drugačen.

Grafikon 7: Ali so množični mediji kaj vplivali na tvojo izbiro vzornika?

5 RAZPRAVA

Primerjali smo rezultate raziskovalne naloge iz leta 1969, ko jo je izvedel dr. Milan Divjak s sodelavci in tiste, ki smo jih dobili skoraj 40 let kasneje na Osnovni šoli Vojnik. Ugotovili smo kar nekaj podobnosti.

Nekoč so si mladi za vzornike največ izbirali poklicne vzornike (28 %), naši rezultati kažejo podoben odstotek (26 %), če sem štejemo odgovore kot so na primer kuhar, računalničar, slikar, učitelj, poslovnež in podobno. Vendar je razlika v tem, da si zdaj učenci v veliko večji meri izbirajo za vzornike iz sveta glasbe in filma (skupaj nekaj več kot 60 %). Igralci in pevci so leta 1969 zasedli drugo mesto, takoj za poklicnimi vzorniki.

Tudi športnike si je v letu 1969 izbralo veliko učencev v starosti med 11 in 16 let. Podoben pojav zasledimo tudi v naši raziskavi (športniki zasedajo drugo mesto, malo manj kot 35 %).

Prijatelje si je leta 1969 za vzornike izbralo 6 % učencev, v naši raziskavi pa smo med vsemi odgovori zasledili le en tak primer. Torej je odstotek zelo majhen v obeh primerih, z razliko v tem, da današnja osnovnošolska mladina izbira še manj vzornikov med prijatelji kot nekoč.

Dr. Divjak je s sodelavci že leta 1969 ugotavljal, da si je zelo malo mladih izbralo za vzornike predstavnike iz vrst pesnikov, pisateljev, politikov in znanstvenikov. Pri nas pa nismo zasledili niti enega takšnega primera.

Skratka, lahko ugotovimo, da se v 39 letih pri izbiri vzornikov ni spremenilo veliko. Na prvih mestih še vedno prevladujejo osebe iz sveta glasbe, filma in športa in tudi odstotek poklicnih vzornikov ni majhen. Tako v letu 1969 kot tudi

2008 pa si zelo malo osnovnošolskih najstnikov izbira vzornike med prijatelji in pesniki, pisatelji, politiki in znanstveniki.

6 ZAKLJUČEK

Ugotovili smo, da ima skoraj 85 % učencev Osnovne šole Vojnik vzornika oziroma vzornico, 9 % vseh vprašanih pa vzornika nima. Največ učencev ima po enega vzornika (teh je skoraj polovica), 15 % vprašanih učencev na naši šoli pa ima dva vzornika. Ugotovili smo tudi, da je od vseh vzornikov, ki si jih učenci izbirajo, slavnih (teh je kar dobrih 60 %). S to ugotovitvijo smo lahko potrdili hipotezo, številka 1: »Učenci sedmih, osmih in devetih razredov naše šole si v večini primerov izbirajo vzornike, ki prihajajo iz sveta športa, glasbe, filma in so slavni«.

Hipotezo, številka 2 smo lahko v celoti potrdili, saj smo ugotovili in dokazali povezavo med izbiro vzornika in hobiji, s katerimi se ukvarjajo mladi iz tretje triade naše devetletne osnovne šole.

Le delno smo lahko potrdili hipotezo, številka 3, ki pravi: »Učenci naše šole si v večina primerov izbirajo vzornike, ki prihajajo iz Amerike, zelo malo (manj kot 10 %) pa je takšnih, ki so si izbrali slovenskega vzornika«, saj smo predvidevali, da prihaja največ vzornikov iz Amerike, a je bil pričakovan odstotek slovenskih vzornikov (10 %) veliko premajhen. Torej lahko del hipoteze o ameriških vzornikih potrdimo, del o slovenskih vzornikih pa ovržemo.

Zanimiva ugotovitev naše raziskave je bila tudi, da med vsemi naštetimi vzorniki ni bilo niti enega izrazito negativnega vzornika. Čeprav se zavedamo, da je lahko med vzorniki, ki sicer veljajo za pozitivne, kakšna lastnost ali dejanje, ki negativno vpliva na najstnike (na primer kajenje cigaret, občasno uživanje alkohola, drog, neupoštevanje pravil in podobno).

V času našega raziskovanja so se odprla tudi nove vprašanja in ideje za nadaljnje raziskovanje. Lahko bi na primer primerjali izbiro vzornika glede na

starost anketirancev. Še posebej bi bila zanimiva primerjava med prvo, drugo in tretjo triado devetletne osnovne šole. Zanimivo pa bi bilo tudi raziskovanje lastnosti izbranih vzornikov, ki so všeč osnovnošolcem.

SEZNAM LITERATURE

1. Divjak, M., Kren, T., *Vzori in idoli naše mladine*, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1969
2. Erjavec, K., Volčič, Z., *Odraščanje z mediji*, Zveza prijateljev mladine Slovenije, Ljubljana, 1999
3. Justin, J., *Državlјanska vzgoja in etika, učbenik za 7. razred*, i2, d.o.o, Ljubljana, 2003
4. Milharčič - Hladnik, M., Peček – Čuk, M., Devjak, T., *Državlјanska vzgoja in etika 7, učbenik za državljansko vzgojo in etiko v 7. razredu devetletne osnovne šole*, DZS, Ljubljana, 2004
5. *Slovar Slovenskega knjižnega jezika*, DZS, Ljubljana, 1994

Internetni viri:

6. http://www.bicikel.com/sl/bicikel_zine/
7. <http://www.solazazivljenje.si>
8. <http://www.rtv slo.si/zabava>
9. <http://24ur.com>

Sva Lucija Špeglič in Sonja Krašovec iz 8. d razreda. V sklopu raziskovalne naloge *Vpliv medijev na izbiro vzornika pri osnovnošolcih* sva sestavili vprašalnik, ki je pred vami. Prosiva vas, da ga vzamete resno in ga skrbno rešite. **Anketa je popolnoma anonimna.** Za sodelovanje in vašo pomoč se vam že v naprej zahvaljujemo.

1. **Spol:**   M   Ž

2. **Starost:**
a. 11 let   b. 12 let   c. 13. let   d. 14 let   e. 15 let

3. **Ali imaš svojega vzornika-vzornico?**
a. da
b. ne
c. ne vem, o tem nisem razmišljal-a

4. **Če ga/jo imaš: koliko jih imaš?**
a. nimam vzornika-vzornice
b. enega
c. dva
d. tri
e. več kot tri

5. **Iz katere države prihaja tvoj vzornik/vzornica?**
a. iz Slovenije
b. iz Hrvaške
c. iz Nemčije
d. iz Španije
e. iz Anglije
f. iz Amerike
g. iz Italije
h. iz Brazilije
i. ne vem
j. drugo: _____

6. Ali je tvoj vzornik-ca slavna oseba?

- a. da
- b. ne
- c. ne vem

7. Zakaj si ga/jo izbral-a za svojega vzornika/vzornico? (možnih je več odgovorov)

- a. ker o njej/njem veliko vem
- b. ker je on/ona vzornik-ca mojega prijatelja/prijateljice
- c. zaradi njenega/njegovega videza
- d. ker je v življenju veliko dosegel
- e. ker si mu/ji želim postati podoben/na
- f. ker je njegovo življenje preprosto
- g. ker imam enake vrednote kot jih ima on/ona
- h. ker želim biti tako bogat/a kot on/ona
- i. ker želim biti tako znan-a kot on/ona
- j. ker je dober/a v tem, kar dela
- k. ker o njem/njej veliko preberem in slišim
- l. ker je všeč mojim staršem
- m. ker starši pravijo, da je to dober vzornik-vzornica
- n. ker je moje starosti
- o. ker se ne izpostavlja javnosti
- p. ker skrbi za revne
- q. drugo: _____

8. S čim se ukvarja tvoj vzornik?

- a. z glasbo
- b. z igranjem v filmih, nadaljevankah, gledališču
- c. s športom
- d. z modo
- e. drugo: _____

9. Prosiva, naštej svoje vzornike:

---

10. Kateri so tvoji hobiji?

- a. ukvarjanje s športom
- b. ukvarjanje z modo
- c. glasba
- d. branje knjig, revij, časopisov
- e. računalništvo
- f. gledanje televizije
- g. drugo: _____

11. Kaj si želiš postati v življenju?

---

12. Meniš, da so na izbiro tvojega vzornika kaj vplivali mediji (TV, radio, internet, časopisi...)?

- a. da (kateri? _____)
- b. ne
- c. ne vem, o tem nisem razmišljal-a

13. Ob katerem množičnem mediju preživiš največ časa?

- a. ob internetu
- b. ob televiziji
- c. ob branju časopisov, revij
- d. ob radiu
- e. drugo: _____

14. Koliko ur na dan povprečno preživiš na internetu?

- a. manj kot pol ure
- b. 1 – 2 uri
- c. več kot 2 uri

15. Koliko ur dnevno v povprečju preživiš pred televizijo?

- a. manj kot pol ure
- b. 1 – 2 uri
- c. več kot dve uri